

صورتجلسه کمیسیون بهبود محیط کسب و کار
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تعداد صفحات: ۵

تاریخ برگزاری: ۲۳/دی/ماه/۱۳۹۴

شماره جلسه: چهار

رئیس جلسه: جناب آقای مهندس حمیدی - دبیر جلسه: یاسر مهرآور - ساعت شروع: ۱۰:۰۰ - ساعت خاتمه: ۱۱:۳۰

دستور کار جلسه:

- ۱) بررسی طرح انتزاع وزارت بازرگانی از وزارت صنایع و معادن در مجلس شورای اسلامی
- ۲) بررسی پیشنهاد اتاق بازرگانی در خصوص توسعه کارآفرینی با دعوت از کارآفرینان موفق استان و حضور دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا

اهم موارد مطرح شده:

چهارمین جلسه کمیسیون بهبود محیط کسب و کار به ریاست آقای مهندس حمیدی با هدف استفسار نظرات تشکل‌های مختلف استانی در خصوص طرح انتزاع وزارت بازرگانی از وزارت صنایع و معادن تشکیل شد. آقای مهندس حمیدی پس از خوشامدگویی به اعضای حاضر در جلسه، از اعضای محترم کمیسیون خواستند که نظرات خود را در خصوص این طرح اعلام نمایند، قبل از ارائه نظرات اعضا، گزارشی از تجربه کشورهای دیگر در زمینه ادغام و انتزاع وظایف بازرگانی از صنعت و معدن توسط دبیرخانه کمیسیون ارائه گردید.

نظرات اعضای کمیسیون:

- در ابتدا باید استراتژی موجود در کشور مشخص شود که آیا بازار محور است یا تولید محور. این توافق وجود دارد که برای حل مشکل اشتغال و رشد اقتصادی باید تولید رونق یابد. سال‌هایی وجود داشته که بازرگانی از تولید جدا بوده و تغییر تعرفه‌ها باعث نابودی تولید شده است. هر یک از این وزارتخانه‌ها با قشر خاصی از افراد روبرو هستند. مثلاً بازرگان به دنبال صادرات و واردات است و تولید خیلی برای آنها مهم نیست. بدین دلیل که تولیدکنندگان نتوانستند به زنجیره فروش وصل شوند، میزان فروش مناسبی نیز نداشته‌اند. بازرگان شرایط بازار هدف را برای تولیدکننده مشخص می‌کند تا بتواند در بازار جهانی رقابت کند. این ادغام به هر دلیلی که صورت گرفته است، امروز باید آن را اصلاح کنیم و نباید وقت را در آزمون و خطاها تلف کنیم. همین زمانی که صرف جداسازی دو وزارتخانه می‌شود باید صرف اصلاح وزارتخانه موجود شود. با مشکل به وجود آمده در روابط ترکیه و روسیه و با در نظر گرفتن شرایط پساتحریم، پتانسیل خوبی برای تقویت تولید و مبادله با روسیه برای ایران به وجود خواهد آمد.
- دولت و مجلس در چند سال اخیر در بخش قانون‌گذاری و اجرا هماهنگ عمل نکرده‌اند و نتوانسته‌اند به اهداف مورد نظر برسند. اشکال در ادغام نیست بلکه مشکل در جای دیگری است. مخالفان ادغام و موافقان این طرح بیشتر نگاهشان معطوف به ارباب رجوع است. به این علت که مردم در مراجعات خود به این سازمان به نتیجه نرسیده‌اند. انجمن‌های صنفی و بخش تجارت داخلی از عملکرد وزارت صنعت، معدن و تجارت رضایت ندارند اما در بخش مقررات و قوانین، چیزی از وزارت صنایع و معادن پیشنهاد داده‌اند که دقیقاً باید متصل به وزارت صنایع باشد مانند اعزام هیات‌های تجاری، تولید مرتبط با صادرات. بخش تجارت خارجی به خصوص صادرات، در حوزه وظایف وزارت صنایع باشد؛ کنترل صادرات و واردات، سیاستگذاری در صادرات. بخش تجارت داخلی به وزارتخانه‌ای جدید سپرده شود که بیشتر با اتحادیه‌ها و صنوف مرتبط باشد. وزارت صنایع نقش مهمی در اجرایی شدن اهداف برنامه ششم که رشد تولید و صادرات است، خواهد داشت.

- آقای غضنفری آخرین وزیر بازرگانی و اولین وزیر صنعت، معدن و تجارت هدف ادغام را ادغام فرایندی اعلام کردند. این کار به این دلیل صورت گرفته است تا تولیدکنندگان از بازارهای هدف از طریق تاجران و صادرکنندگان مطلع و آگاه شوند و تولید آنها دپو نشود. یعنی تولید، صنعت و معدن در خدمت بازرگانی داخلی و خارجی باشد. هم اکنون وزارت بازرگانی به حاشیه کشیده شده است. قانون نظام صنفی تحقق نیافت و به همین دلیل دولتیان و مجلس به طرف طرح انتزاع رفتند. ۳ میلیون واحد صنفی در کشور داریم، ۲۰۰ هزار در استان خراسان رضوی و ۱۲۰ هزار در مشهد با در نظر گرفتن ابعاد خانوار، ۲۴ میلیون نفر از جمعیت کشور را خانواده اصناف تشکیل می‌دهند. این وزارتخانه باید به دست صاحب اصلی‌اش بازگردانده شود و به وزارت بازرگانی و اصناف یا وزارت اصناف و بازرگانی تغییر نام دهد.
- رفتارهای انسان‌ها در دل ساختاری که تفکر سیستمی ندارند بر اساس مدل‌های رسوخ کرده در ذهن که عادات هستند شکل می‌گیرد و بر اساس الگوهای ذهنی‌اش عمل می‌کند. خود قانون مشکل ندارد بلکه افراد مشکل دارند. پارادیم موفقیت، اقتصاد دانش بنیان است. وزیران باید تفکر بین رشته‌ای داشته باشند. اگر وزیر تفکر بین رشته‌ای داشته باشد احتمالاً مدیران کل و معاونان نیز تفکر بین رشته‌ای خواهند داشت و مسئله تا حدودی حل و فصل خواهد شد. انتزاع کلمه درستی نیست و مفهومی ذهنی است.
- با تغییر برخی ساختارها ادغام صورت گرفته می‌تواند شرایط بهتری را برای کشور رقم زند. صنعت ۱/۲ اصناف در تولید کشور نقش دارند اما ۸,۵ برابر حوزه مشاغل و اصناف مالیات کشور را تامین می‌کند. سیاستگذاران ادغام، سهم و بخش هر کس در حوزه ای را متناسب با منافع ملی در نظر گرفته‌اند. از سال ۱۳۷۳ این ادغام‌ها صورت گرفته و چهار حوزه بزرگ اقتصادی در هم تنیده شده، بدون آنکه ساختار ذهنی را اصلاح کنیم و هدف ادغام را مشخص کنیم. بر اساس تحقیق دکتر نیلی در کشورهای توسعه یافته، تشکلهای اقتصادی صفر تا صد ایجاد بنگاه‌های اقتصادی را بر عهده دارند که نشانه کوچکی و چابکی است. وزارتخانه‌ای که بیش از ۴۰ درصد گردش مالی کشور را برعهده دارد و با این پیچیدگی‌های اقتصادی هیچ کس نمی‌تواند آن را اداره کند. لازمه ادغام این بود که در ابتدا کوچک‌سازی صورت می‌گرفت. اگر این آزمون و خطاها را تکرار کنیم و طرح جدایی اتفاق بیفتد دوباره به دور باطلی برگشته‌ایم. در شرایط موجود چابکی و کوچک سازی بهترین راه‌کار است.
- آیا بعد از ادغام اهداف محقق شد یا خیر؟ به چه دلیل بحث انتزاع مطرح شده است؟ هدف هم افزایی بوده است که فقط یک فرد و یک مجموعه برای بخش تولید و توزیع تصمیم‌گیری و تولید و توزیع در یک سطح قرار بگیرند به طوری که تولیدکننده کالایی را تولید نکند که بازار فروش نداشته باشد. با تفکیک دو وزارتخانه اتفاق جدید نخواهد افتاد. ما باید به دنبال کوچک سازی و واگذاری بخشی از وظایف این وزارتخانه به بخش خصوصی باشیم. اگر به دنبال اجرای قوانین موجود بودیم این گرفتاری‌ها وجود نداشت.
- از نظر تئوری ساختاری، ساختار این نیست که افراد کجا هستند بلکه شرح مسئولیت‌ها، اختیارات و روابط نیز در ساختارها تعریف می‌شود که به استراتژیهای کلان مرتبط است. با هم بودن یا جدا بودن دو وزارتخانه نکته دوم و سوم است و در ساختار زیاد مهم نیست بلکه ارتباطات مهم هستند. در ادغام‌ها انتظار این است که ارزش افزوده مدیریتی ایجاد شود و هزینه‌ها کاهش یابد. اگر نمیتوانیم مدیریت کنیم و فرهنگ این کار وجود

نداشته باشد، ارزش افزوده ایجاد نمی‌شود و باید جدایی این دو وزارتخانه صورت گیرد. باید راه‌های مدیریت و فرهنگ آن را ایجاد کنیم. به جای سعی و خطا، به دنبال اصلاح ساختار و مدل‌های جدید تصمیم‌گیری باشیم تا بتوانیم به چابکی و کاهش هزینه‌ها دست یابیم.

- تحریم‌های بین‌المللی و عدم دسترسی به بازارهای بین‌المللی، عدم دسترسی به دانش روز صنعت و تجارت و نادیده گرفتن اقتصاد دانش بنیان و فرار مغزها از دیگر دلایل مشکلات موجود در کشور هستند. پیشنهاد دیگر ادغام وزارت اقتصاد در وزارتخانه‌های دیگر است. تحلیل فضای کسب و کار بین‌المللی را نیز داشته باشیم. اگر درهای کشور باز شود آیا این امکان وجود دارد که اصناف با رقیبان بین‌المللی کار کنند و چیزی از اصناف کشور باقی خواهد ماند. کره دومین ادغامش شروع پیشرفت اقتصادی‌اش بود. باید خود را در بازار داخلی تثبیت کنیم و با شرایطی که پساتحریم ایجاد می‌کند به بازارهای بزرگ نگاه کنیم که نمی‌تواند با یک نگاه دو بخشی باشد که صنعت یک نگاه و تولید نگاهی دیگر داشته باشد. توجه به فروش و پیدا کردن بازارها نمی‌تواند از صنعت جدا شود.

- بهترین کار این است که به واقعیت‌ها توجه داشته باشیم. پشت صحنه موضوع را باید نگاه کنیم: ادغام بر اساس لایحه ای صورت گرفته که هنوز قانون این ادغام به سرانجام نرسیده است. طرح انتزاع به چالش کشیدن دولت کنونی است تا دولت را درگیر مشکلات مختلفی کند. افراد در کشور بیشتر از ساختارها و قوانین تاثیرگذار هستند. تنها یک وزیر کاهش یافت و معاونت‌ها کار قبلی خود را انجام می‌دهند و افراد شرح وظایف قبلی خود را در وزارتخانه جدید دارند. فرقی بین جدایی و ادغام وجود ندارد. اگر وزارت بازرگانی می‌خواهد تشکیل شود باید وزیر از مدیران باصلاحیت بخش خصوصی باشد یا اگر ادغام به همین صورت باقی بماند، معاونت بازرگانی وزارتخانه از مدیران بخش خصوصی باشد.

- سیاست‌های بخش بازرگانی و صنعتی را نمی‌توان از یکدیگر تفکیک کرد. بسیاری از وظایفی که وزارتخانه جدید انجام می‌دهد را باید اتحادیه‌ها انجام بدهند. قیمت‌گذاری کار وزارتخانه نیست بلکه کار اتحادیه‌ها است. کوچک‌سازی بدنه دولت باید انجام گیرد و نیروهای با دانش بین رشته ای مدیریت را بر عهده بگیرند.

- اکثر کشورها بر اساس نیاز و شرایط کشور عمل می‌کنند. افراد در کشور خیلی مؤثر هستند. زمان در کشور ما در تاثیرگذاری سیاست‌ها نادیده گرفته می‌شود. با اصلاح افراد موافق هستیم.

- با دقت در مطالعه صورت گرفته، دولت‌ها بنا بر مصلحت کشور ادغام یا تفکیک را صورت داده‌اند که بر اساس اقتصاد و بهره‌وری آن کشور در آن برهه زمانی است. در کشور افراد فقط تاثیرگذار نیستند. افرادی مانند دکتر ظریف در کشور وجود دارند ولی جریان‌هایی وجود دارند که بر کار و بهره‌وری ایشان اثر می‌گذارند. جریان‌ها بر اقتصاد، صنعت و تجارت اثرگذار هستند. همچنین مدیران رده میانی و مدیران رده پایین نیز تاثیرگذاری زیادی دارند. بخش بدنه پایینی وزارتخانه‌ها به بخش خصوصی واگذار شود و از حالت رابطه‌ای و بوروکراسی بیرون بیاید به این علت که تعریف بهره‌وری در بخش خصوصی با بخش دولتی متفاوت است. فساد اداری و تاثیر جریان‌ها در کشور مهم هستند و براساس مصلحت کشور برنامه‌ریزی و اصلاح ساختار انجام گیرد.

- هر تصمیم در کشور سیاسی است. این ادغام باید بر طبق اهدافی مانند کوچک‌سازی، کاهش هزینه‌ها و چابک شدن باشد. بهره‌وری نیروی انسانی بسیار پایین است. نیروی انسانی در بخش دولتی بسیار زیاد هستند

که باید هزینه‌ها کاهش یابد و چابک شوند. شایستگی مدیران نیز در تمامی رده‌ها مهم است. باید همگام با صنعت جهانی حرکت کنیم و تولید کنیم. همچنین ما امروزه در ارتباطات میان صنعت و بازار نیز مشکل داریم.

- بحث اساسی این است که آیا تولید و بازرگانی می‌توانند جدا باشند. ضرورت‌های الحاق وزارت بازرگانی و صنایع و معادن: ۱- هماهنگی سیاست‌های اقتصادی و بازرگانی داخلی، ۲- توجه بیشتر به تجارت خارجی، ۳- کوچک‌سازی دولت، ۴- هماهنگی بیشتر تعرفه‌های گمرکی با سیاست‌های تولیدی، ۵- توفیق الحاق و تجربیات موفق شرق آسیا و ترکیه، ۵- حاکمیت سیاست‌های جانمایی واردات، هیچ کدام از این موارد محقق نشدند و سیاست‌های تولید و بازرگانی در تعارض هم هستند، نه تنها کوچک‌سازی و کاهش هزینه انجام نشد بلکه به دلیل کاهش کارایی، هزینه‌ها افزایش یافت. اگر چهار کشور امارات، ایران، ترکیه و مالزی را مقایسه کنیم ایران از نظر شاخص بازار داخلی کمترین عدد را دارد که گستردگی بازار داخلی را نشان می‌دهد که شرایط انتزاع را فراهم می‌کند. سهم صادرات در تولید ناخالص ملی، ایران ۱۱۲ رتبه، امارات ۱۱، ترکیه ۱۰۹ و مالزی ۱۶ چرا در این کشورها اقتصاد بین‌الملل را با صنایع هماهنگ کرده‌اند؟ تجارت خارجی کشور به سیاست‌های تولیدی که در جهت توسعه صادرات باشد نیاز دارد. صادرات امروزه به معنای تولید کالا برای بازارهایی که می‌توانند این نوع کالا را مصرف کنند و این کالاها قدرت رقابت‌پذیری داشته باشند. در واقع تجارت خارجی باید در وزارت اقتصاد ادغام شود. باید درک جدیدی از تعرفه‌های گمرکی و مالیات‌ها حاصل شود.

دستور کار دوم:

- دانشگاه‌ها زیرساختی مشکل دارند. کارآفرینی با ایجاد شغل و احداث کارخانه متفاوت است. کارآفرینی یعنی ذهن خلاق جوانان باید فعال شود که باید از کودکی نهادینه شود. این نوع کار، کاری فرهنگی است که اتاق بازرگانی در این زمینه نمی‌تواند کار خاصی انجام دهد. اما برای ایجاد امید می‌توان اتاق بازرگانی را تبدیل به ویتترین کرد و از کسانی که تولید ثروت کرده‌اند، دعوت شود و تجربیات خود را در اختیار جوانان قرار دهند. خیلی از زیرساخت‌ها برای توسعه کارآفرینی وجود ندارد اما مسکن‌های کوتاه‌مدتی مانند این پیشنهاد می‌تواند خوب باشند البته با عنوان معرفی "افراد موفق در خدمت به جامعه اقتصادی" توسط اتاق بازرگانی.

مصوبات جلسه:

- ۱- دبیرخانه کمیسیون نظرات اعضای کمیسیون را که در قالب پرسشنامه جمع آوری نموده است تحلیل و به عنوان نظر کمیسیون برای هیات رئیسه اتاق ارسال نماید.
- ۲- کمیته ای با حضور فعالین اقتصادی و اساتید دانشگاه تشکیل و موضوع توسعه فرهنگ کار و کارآفرینی در دانشگاه‌ها را بررسی و نتایج را به کمیسیون اعلام نماید.

اتحادیه بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
ایران

صورتجلسه کمیسیون بهبود محیط کسب و کار
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تعداد صفحات: ۵

تاریخ برگزاری: ۲۳/دی/ماه/۱۳۹۴

شماره جلسه: چهار

رئیس جلسه: جناب آقای مهندس حمیدی دبیر جلسه: یاسر مهرآورد ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۱:۳۰

حاضرین جلسه:

آقایان: متین راد، چمنیان، اثنی عشری، خواجه نائینی، مشرفی، سخدری، صادقی، کاظمی مقدم، خطیب، چشمی، رضوی، گرجی نیا، لبافی، یزدان بخش، ابراهیمی خانم ها: غفاریان، یوسفی عارفی، اسلامی، لبافی

غایبین جلسه:

آقایان: احمدی شادمهری، اشرف، بنائزاد، رفیقیان، سیادت، شریعتی مقدم، طباطبایی، منصوریان، نبی، خانم ها: ظریف پور